

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.100>

ПРОБЛЕМИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ ЗІ ЗВІЛЬНЕННЯМ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Машика Ю.В.,

*в.о. заступника начальника відділу контролю класифікації товарів
управління контролю та адміністрування
МП Закарпатської митниці,
аспірант кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Машика Ю.В. Проблеми митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів.

У статті проаналізовано проблеми митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів. Досліджено поняття пільги, податкової пільги та ролі пільгового оподаткування товарів, які випускаються у вільний обіг на території України зі звільненням від сплати митних платежів. Критично оцінено якість нормотворчої діяльності органів державної влади у системі митно-правових відносин в умовах правового режиму воєнного стану. Наведено причини, які призводять до виникнення неточностей, правових прогалин та колізій у нормах митного законодавства. Проаналізовано три моменти, які визначили основні проблеми митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів. У ході аналізу вказаних моментів наголошено на необхідності цільового підходу при формуванні пільгового режиму оподаткування для конкретної групи товарів та неприпустимість запровадження пільг нормативно-правовими актами, призначеними для інших цілей. На основі проведеного дослідження норм постанов Кабінету Міністрів України встановлено необхідність врахування нетарифних заходів регулювання до товарів, на які надаються пільги у вигляді звільнення від сплати митних платежів при розробці відповідних нормативно-правових актів, оскільки у ході митного оформлення вказаних товарів нетарифні заходи не дозволяють повною мірою реалізувати право на пільгове оподаткування. У ході дослідження запропоновано залучати працівників спеціалізованих підрозділів митних органів, відповідальних за контроль класифікації товарів до розробки нор-

мативно-правових актів, які запроваджують пільговий режим оподаткування для товарів із прив'язкою до коду товару згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТ ЗЕД). У якості альтернативи запропоновано при формуванні переліків товарів, на які повинна поширюватись податкова пільга не використовувати код товару згідно з УКТ ЗЕД, а натомість застосовувати виключно комерційну назву товару, що міститься у технічній інформації виробника (інструкціях, технічних паспортах, даних з офіційного сайту виробника, маркуванні виробника безпосередньо на товарі).

Ключові слова: пільга, податкова пільга, електроенергія, митне оформлення, класифікація товарів.

Mashyka Y.V. The problems of customs clearance of goods intended to overcome the critical situation in the energy industry of Ukraine with exemption from the customs payments.

The article analyzes the problems of customs clearance of goods intended to overcome the critical situation in the energy sector of Ukraine with exemption from customs payments. The concept of benefit, tax benefit and the role of preferential taxation of goods that are released into free circulation on the territory of Ukraine with exemption from customs payments are studied. The quality of the rule-making activity of state authorities in the system of customs and legal relations in the conditions of the legal regime of martial law is critically assessed. The reasons that lead to the emergence of inaccuracies, legal gaps and conflicts in the norms of customs legislation are given. Three points were analyzed that determined the main problems of customs clearance of goods intended to overcome the critical situation in the energy industry of Ukraine

with exemption from customs payments. In the course of the analysis of the indicated points, it was emphasized the need for a targeted approach when forming a preferential tax regime for a specific group of goods and the inadmissibility of introducing benefits by regulatory and legal acts intended for other purposes. On the basis of the conducted study of the regulations of the Cabinet of Ministers of Ukraine, it was established the need to take into account non-tariff regulatory measures for goods for which benefits are provided in the form of exemption from customs payments when developing relevant regulatory legal acts, since in the course of customs clearance of the specified goods, non-tariff measures do not fully allow exercise the right to preferential taxation. In the course of the study, it was proposed to involve employees of specialized divisions of customs authorities responsible for the control of the classification of goods in the development of normative legal acts, which introduce a preferential taxation regime for goods linked to the product code in accordance with the Ukrainian classification of goods. As an alternative, it is suggested that when forming the lists of goods to which the tax benefit should apply, not to use the product code according to the Ukrainian classification of goods, but instead to use only the commercial name of the product contained in the manufacturer's technical information (instructions, technical passports, data from the manufacturer's official website, manufacturer's marking directly on the product).

Key words: privilege, tax benefit, electricity, customs clearance, classification of goods.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення російських військ на територію України мало надзвичайно серйозний вплив не лише на суспільне та військово-політичне становище, але й на економічну ситуацію в Україні, у тому числі на належне функціонування критичних для економіки інфраструктурних об'єктів, основними з яких є енергетичні. Всупереч усім міжнародним конвенціям, які стосуються правил ведення війни, окупаційні війська російської федерації відкрито застосували і продовжують застосовувати тактику масованого нанесення ударів ракетами та дронами по об'єктах енергетики України, що має на меті залякати населення, залишивши його без світла та тепла, а також зменшити або взагалі знищити електрогенеруючі можливості України, що безумовно матиме негативний вплив на її економіку, виробництво та військово-промисловий комплекс. В умовах дефіциту засобів протиповітряної оборони та переважання ворога у повітрі, останньому вдалося напередодні зими 2022-2023 років нанести критичні пошкодження енергетичній

інфраструктурі, тому перед вищими органами державної влади України постала гостра необхідність прийняття швидких оперативних рішень, які б дозволили якимось чином компенсувати дефіцит електроенергії. Як наслідок, було прийнято кілька нормативно-правових актів для вирішення цієї ситуації, суть яких полягала у наданні пільг у вигляді звільнення від сплати митних платежів для певних категорій товарів. Однак, під час здійснення митного оформлення деяких товарів виникали проблеми, які призводили до затримок і відмов у митному оформленні. Вказані проблеми були пов'язані з наявністю неточностей при формуванні переліків товарів, які підлягали звільненню від оподаткування при ввезенні та з правовими прогалинами у нормативно-правових актах.

Стан опрацювання. Проблематика митного оформлення товарів зі звільненням від сплати митних платежів була частково досліджена у працях таких вітчизняних вчених як Бережнюк І.Г., Бобрижна Г.В., Додін Є.В., Дорофєєва Л.М., Ківалов С.В., Комзюк В.Т., Кормич Б.А., Кунєв Ю.Д., Лялька А.Б., Науменко В.П., Пашко П.В., Пісний П.Я., Приймаченко Д.В., Ченцов В.В., Федотов О.П. та інші. Однак, дослідження практичних проблем митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів в умовах правового режиму воєнного стану, масованих атак ворога на об'єкти енергетичної інфраструктури та дефіциту електроенергії для населення, підприємств та військово-промислового комплексу майже відсутні. Аналіз проблем митного оформлення вказаних вище товарів в умовах воєнного стану є дуже актуальним і потребує подальших досліджень, які дозволять уникати помилок при реалізації пільгового режиму оподаткування до товарів, які в певний момент стають критично важливими для життєдіяльності держави.

Метою даної роботи є дослідження основних проблем, які виникали під час митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів, а також пошук шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Електроенергія є важливим елементом належного функціонування економіки держави та добробуту населення. Важко переоцінити роль електроенергії для держави, яка перебуває в умовах війни, оскільки стабільне постачання електроенергії для підприємств та домогосподарств дозволяє умовно підтримувати життєдіяльність держави. Опалення квартир і будинків, приготування їжі, живлення устаткування медичних закладів, інтернет та мобільний зв'язок, підтримка роботи оборонних об'єктів і підприємств критичної інф-

раструктури – усе це забезпечується належним функціонуванням енергетичної системи держави. Тому, абсолютно не є дивним, що ворог намагається знищити енергетичну систему України, яка є ключовим фактором для виживання будь якої держави в умовах ведення сучасної війни. Великим викликом для України стало створення механізму, який дозволив би населенню та підприємствам самотужки забезпечувати себе електроенергією за якомога менших витрат, а також необхідність швидкого відновлення тих енергетичних об'єктів, які були атаковані ворогом, але все ще могли бути відновлені. Найбільш підходящим варіантом стало запровадження системи пільгового оподаткування товарів, які б призначалися для таких цілей.

Згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови пільга – це повне або часткове звільнення від дотримання встановлених законом загальних правил, виконання яких-небудь обов'язків, а податкова пільга – часткове або повне звільнення фізичних і юридичних осіб від податків [1, с. 972]. Пунктами 30.1 та 30.2 статті 30 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) передбачено, що податкова пільга являє собою передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності відповідних підстав, якими можуть бути певні особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат [2]. Частиною 1 статті 281 Митного кодексу України (далі – МКУ) встановлено, що допускається встановлення тарифних пільг (тарифних преференцій) щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок ввізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори, а статтею 282 МКУ передбачено випадки та умови звільнення від оподаткування митом, тобто надання податкової пільги [3].

Застосування пільгового оподаткування є інструментом, який широко застосовується у регулюванні різних економічних процесів держав, особливо у тих секторах, де потрібне стимулювання і розвиток. Пільги, які передбачають звільнення від оподаткування товарів при їх випуску у вільний обіг на території держави містяться у митному законодавстві України і доволі широко використовуються. Однак, особливістю запровадження пільгового оподаткування для іноземних товарів, які ввозяться на територію України є те, що крім регулювання економічних і

фінансових процесів у державі воно впливає на процедури, що здійснюються митними органами, оскільки вказані товари підлягають митному контролю та митному оформленню у визначеному митним законодавством порядку.

Таким чином, запровадження будь-яких режимів пільгового оподаткування для товарів, які випускаються у вільний обіг на території України потребує якісної нормотворчості, чітких визначень і формулювань, професійного галузевого підходу при встановленні пільг та відповідних механізмів контролю за правомірністю їх надання, оскільки будь-які помилки при формуванні критеріїв, правової форми чи способу надання таких пільг може призвести до різних форм зловживання пільгами, наприклад застосування звільнення від оподаткування до товарів, на які не повинна поширюватись відповідна податкова пільга.

Слід зауважити, що введення правового режиму воєнного стану в Україні негативно впливають на якість нормотворчої діяльності, оскільки більшу частину рішень органам державної влади та їх посадовим особам доводиться приймати ситуативно та у стислі терміни. Що стосується правового регулювання державної митної справи, то невдалі реформи митних органів України в останні роки призвели в тому числі до того, що митне законодавство переповнене великою кількістю несистематизованих нормативно-правових актів, які регулюють одні і ті ж відносини або взагалі суперечать один одному. Сукупність вище наведених факторів у контексті теми даного дослідження призвела до зниження якісного рівня нормативного регулювання у сфері оподаткування товарів, що ввозяться для вільного обігу на території України зі звільненням від сплати митних платежів.

У цьому аспекті погоджуємось з Т.В. Корневою та К.С. Рогозінніковою, які зауважили, що проблемою правового встановлення і реалізації податкових пільг в Україні, в тому числі в умовах воєнного стану, виступає негативна практика хаотичного безсистемного внесення змін в податкове законодавство та його регулювання чисельними підзаконними актами, які містять ряд розбіжностей і негативно впливають на виконання податкових зобов'язань суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні товарів через митний кордон України та роботу контролюючих митних органів [4, с. 132].

Таким чином, напередодні зими 2022-2023 років, перебуваючи в умовах правового режиму воєнного стану та успішних повітряних атак ворога на енергетичну інфраструктуру, в Україні виник дефіцит електроенергії, що мало наслідком відключення промислових і побутових споживачів від енергопостачання. Відповідно, виникла гостра необхідність у електрогенераторах,

зарядних станціях, акумуляторах, обігрівачах та інших товарах. Кабінет Міністрів України (далі – КМУ), діючи в рамках діяльності уряду по усуненню дефіциту на ринку таких товарів прийняв постанову від 9 листопада 2022 року № 1260, якою було звільнено від оподаткування податком на додану вартість та від сплати ввізного мита визначену групу товарів, які ввозяться на митну територію України та/або постачаються на митній території України. Серед іншого до таких товарів було віднесено електрогенераторні установки, що класифікуються у товарній позиції 8502 згідно з УКТ ЗЕД; трансформатори, що класифікуються у товарній позиції 8504 згідно з УКТ ЗЕД; літій-іонні акумулятори електричні, включаючи сепаратори для них, прямокутної (в тому числі квадратної) або будь-якої іншої форми, що класифікуються у товарній підкатегорії 8507600000 згідно з УКТ ЗЕД тощо [5].

Першим моментом, на який слід звернути увагу, є те, що вище наведений перелік товарів, які призначені для подолання критичної ситуації в енергетиці, доповнював Перелік товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита, затверджений постановою КМУ від 20 березня 2020 року № 224 (далі – Перелік) [6].

Тобто, урядом України було вирішено звільнити від оподаткування товари, призначені для подолання критичної ситуації в енергетиці шляхом додання їх до переліку товарів, які звільнялись від оподаткування і призначені для подолання наслідків коронавірусу COVID-19. З однієї сторони, дане рішення уряду дозволило швидко ухвалити пільгове оподаткування для відповідної групи товарів, оскільки Перелік був сформований відповідно до пункту 71 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ та пункту 9¹⁵ розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» МКУ, тобто не потрібно було вносити зміни до вказаних кодексів, що зайняло б багато часу. З іншої сторони, під час здійснення митних формальностей із застосуванням звільнення від оподаткування митом та податком на додану вартість вказаних товарів почали виникати проблеми із підтвердженням цільового використання генераторів, акумуляторів, електрообладнання для боротьби з коронавірусом COVID-19,

оскільки дані товари були прописані саме у цільовій постанові КМУ. Протягом кількох днів з початку дії пільгового режиму оподаткування митними органами України на різних рівнях були проведені консультації і обговорення, за результатами яких було встановлено, що хоча товари, призначені для подолання критичної ситуації в енергетиці, містяться у переліку товарів, призначених для подолання коронавірусу COVID-19, але підстав для витребування документів щодо цільового використання вказаних товарів у посадових осіб митних органів України немає, оскільки такі вимоги відсутні у нормативно-правовому акті. На нашу думку, звільнення від оподаткування товарів повинне закріплюватись окремим цільовим нормативно-правовим актом, навіть якщо потрібне внесення змін до МКУ та ПКУ, оскільки в іншому випадку уникнути плутанини при реалізації норм зазначених актів під час митного оформлення таких товарів не вдасться, як це мало місце в перші дні дії постанови КМУ від 9 листопада 2022 року № 1260.

Також в даному аспекті дослідження слід сказати про постанову КМУ від 29 листопада 2022 року № 1340 [7], якою теж було доповнено Перелік товарами, які важко було віднести до товарів, призначених для боротьби з коронавірусом COVID-19, наприклад пластмасові фітинги, двигуни внутрішнього згорання з іскровим запалюванням, шплінти, генератори змінного струму тощо. Однак, у постанові КМУ № 1340 уже було вказано, що Перелік доповнюється вказаними товарами з метою надання в умовах тривалого обмеження постачання електроенергії медичних послуг на належному рівні шляхом забезпечення закладів охорони здоров'я та населення обладнанням для сталого постачання (вироблення) електроенергії і вітчизняних виробників необхідними товарами для виробництва такого обладнання. Отже, ще одним шляхом виходу з ситуації, коли для звільнення від оподаткування певної категорії товарів застосовується нецільовий нормативно-правовий акт є належне текстове формулювання причин внесення змін до нього, яке дозволяє уникнути різного трактування його норм.

Другим моментом, на який слід звернути увагу досліджуючи проблеми митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів, являється вимога надання документів про відповідність, передбачених технічними регламентами, дія яких поширюється на такі товари, та нанесення на товар знаку відповідності технічним регламентам згідно з правилами та умовами його нанесення, визначеними у таких технічних регламентах, або подання повідомлення Міненерго про введення в обіг таких товарів, стосовно яких не виконані

вимоги технічних регламентів, яка була передбачена постановою КМУ № 1260. Контроль за безпечністю товарів, які ввозяться на митну територію України – це важливе завдання митних органів, яке унеможлиблює ввезення на митну територію України несертифікованих товарів, які можуть бути небезпечними під час їх експлуатації. Однак, під час митного оформлення товарів, передбачених постановою КМУ 1260 зі звільненням від сплати митних платежів, особа, яка ввозила дані товари повинна була надати сертифікати відповідності, декларації відповідності або інші підтверджуючі документи або, якщо вказані товари не були сертифіковані, то необхідно було звернутися до Міністерства енергетики України для надання окремого дозволу на обіг таких пристроїв. Зрозуміло, що на більшу частину цих товарів таких документів не було, а процедура надання відповідного дозволу Міністерства енергетики могла затягнутися на тижні, а можливо й місяці. Все це призвело до величезних черг з нерозмитнених електрогенераторів, акумуляторів, електрообладнання у пунктах пропуску через державний кордон, оскільки здійснити митне оформлення таких товарів на підставі норм постанови КМУ № 1260 було неможливо. За результатами ситуації, що склалася у пунктах пропуску через державний кордон, урядом в екстреному порядку було прийнято рішення про відміну подання будь-яких дозвілних документів на товари, вказані у підрозділі «Інше» Переліку шляхом прийняття постанови КМУ від 16 листопада 2022 року № 1288, якою було внесено зміни до шести постанов уряду, що стосуються технічних регламентів на різні пристрої та обладнання [8]. Хоча дана проблема була вирішена у доволі короткі строки, однак помітним залишився факт неврахування урядом заходів нетарифного регулювання до товарів, на які поширювався пільговий режим оподаткування, що призвело до проблем у роботі митних органів під час митного оформлення вказаних товарів.

Третім моментом, який став перепорою на шляху належного здійснення митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів, є питання ідентифікації товарів, щодо яких можна застосовувати звільнення від оподаткування. Конструкція усіх вище вказаних норм постанов КМУ базувалась на зазначенні назви товарів, до яких може застосовуватись звільнення від сплати митних платежів та кодів товарних позицій чи товарних підкатегорій згідно з УКТ ЗЕД. У ході митного оформлення посадові особи митних органів України виявляли, що коди товарів згідно з УКТ ЗЕД містили ширші діапазони товарів, які могли потрапити під звільнення від оподаткування, а

згідно назви товару – цей діапазон звужувався до одного виду товару відповідно до назви. Таким чином, одночасна прив'язка застосування звільнення від оподаткування товарів до назви та коду товару згідно УКТ ЗЕД призводила до виникнення проблем під час митного оформлення. Варто зазначити, що класифікація товару – це складна і вузькоспеціалізована діяльність митних органів, яка потребує спеціальних знань та навиків, однак на сьогодні в ній існують певні проблеми, пов'язані з можливістю одночасного віднесення товарів до двох чи більше товарних підкатегорій, складною і заплутаною товарною номенклатурою Митного тарифу України, неоднаковим застосуванням правил класифікації товарів, що у свою чергу створює можливості для маніпуляцій кодами товарів і відповідно сумами нарахувань митних платежів.

Одним з прикладів, що характеризує проблеми митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів, які пов'язані саме з їх ідентифікацією є митне оформлення інверторів, які є важливим обладнанням у системах безперебійного, аварійного електроживлення, що перетворює постійний струм у змінний, і завдяки якому є можливість наприклад жити електромережу квартири чи будинку від акумуляторів або сонячних панелей. У постанові КМУ № 1260 назва «інвертори» була відсутня у Переліку, хоча товарна позиція 8504 згідно з УКТ ЗЕД, яка фігурувала у Переліку, охоплює серед іншого й інвертори. Як наслідок, митні органи відмовляли у митному оформленні інверторів із застосуванням пільги, оскільки їхньої назви не було у Переліку. Виправити цю ситуацію вдалося постановою КМУ № 1340, якою внесено зміни до Переліку, де замість назви «трансформатори (крім товарів цивільної авіації)» було вказано «трансформатори (крім товарів цивільної авіації), інвертори». Таким чином, на нашу думку, більш дієвим способом визначення товарів, на які повинна поширюватись пільга є застосування їх комерційної назви, що міститься у технічній інформації виробника (інструкції, технічному паспорті, даних з офіційного сайту виробника, маркування виробника безпосередньо на товарі і т.п.). Прив'язка надання податкової пільги на товар до коду згідно УКТ ЗЕД потребує додаткових спеціальних знань посадових осіб спеціалізованих підрозділів митних органів, яких на нашу думку, слід залучати до розробки відповідних нормативно-правових актів, якщо код товару згідно з УКТ ЗЕД впливає на застосування пільгового оподаткування до товарів.

Висновки. Неспровокована збройна агресія російської федерації наносить дуже великої шкоди державі Україна, у тому числі й енерге-

тиці. Захист енергетичних потужностей України став для нашої держави чи не найважливішим фактором оборони з самого початку повномасштабного вторгнення, адже знищення енергосистеми означало б відсутність можливостей для забезпечення населення, підприємств та військово-промислового комплексу базовими потребами. Хоча КМУ у кінці 2022 року було прийнято відповідні міри, які дозволили частково компенсувати дефіцит електроенергії, однак мали місце проблеми, які виникали під час митного оформлення і створювали перешкоди для належної реалізації своїх функцій митними органами України.

Дослідивши основні проблеми, які виникали під час митного оформлення товарів, призначених для подолання критичної ситуації в енергетиці України зі звільненням від сплати митних платежів, ми прийшли до висновку, що органам державної влади при розробці нормативно-правових актів, які передбачають реалізацію пільгового оподаткування товарів під час випуску їх у вільний обіг на митній території України важливо дотримуватись цільової спрямованості таких нормативно-правових актів. Також, при розробці вказаних вище нормативно-правових актів важливо враховувати не лише тарифні бар'єри, які стоять на шляху спрощення митного оформлення необхідних товарів, а й нетарифні, зокрема сертифікацію, квоти, ліцензування тощо. Крім того, якщо перелік товарів, на які повинна поширюватись податкова пільга під час митного оформлення, містить прив'язку до коду товару згідно з УКТ ЗЕД, то в обов'язковому порядку до розробки вказаного переліку слід залучати посадових осіб спеціалізованих підрозділів митних органів, відповідальних за контроль правильності класифікації товарів. З іншої сторони, на нашу думку, доцільною є відмова від прив'язки товару, на який має поширюватись податкова пільга, до коду товару згідно УКТ ЗЕД. У такому випадку слід застосовувати комерційні назви товарів, які можна встановити технічною інформацією виробника (інструкція, технічний паспорт, дані з офіційного сайту виробника, маркування виробника на товарі і т.п.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 21.10.2024).
3. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 21.10.2024).

rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення 21.10.2024).

4. Корнева Т.В., Рогозіннікова К.С. Податкові пільги: деякі проблеми при переміщенні товарів через митний кордон України під час воєнного стану. *Юридичний вісник*. 2022. Вип. 5. С. 127–134.
5. Про внесення змін до переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від 09.11.2022 р. № 1260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1260-2022-%D0%BF/ed20221111#n2> (дата звернення 21.10.2024).
6. Про затвердження переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 р. № 224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2020-%D0%BF/ed20230520#Text> (дата звернення 21.10.2024).
7. Про внесення змін до переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та/або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вар-

- тість та які звільняються від сплати ввізного мита: постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2022 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-2022-%D0%BF#n11> (дата звернення 21.10.2024).
8. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2022 р. № 1288. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1288-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 21.10.2024).
 9. Лазур Я.В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні. *Форум права*. 2009. № 3. С. 392–398.
 10. Белов Д.М., Белова М.В., Палапа Б.Б. Соціальне підприємництво: поняття та ознаки. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 75(1). Ч. 1. 2023. С. 149–155.